

De ambachtelijke tijdreis

Van handwerk naar hightech

In deze lesbrief duiken jij en je leerlingen in de wereld van vakmanschap – van historische meesters tot moderne makers. Aan de hand van een ambacht uit het Rijksmuseum ontdekken leerlingen hoe technieken, materialen en vaardigheden zijn veranderd én gebleven. Zo breng je geschiedenis, techniek en kunst samen in een les vol verwondering en waardering voor echt vakwerk.

Korte Omschrijving	Leerlingen onderzoeken een historisch ambacht uit het Rijksmuseum, volgen de evolutie ervan en vergelijken het met de moderne (technologische) variant.
Doelgroep	– PO groep 7/8 – VO onderbouw & bovenbouw (vmbo, havo, vwo).
Leerdoelen	Na deze les kunnen leerlingen: 1 Een historisch ambacht beschrijven aan de hand van materialen, technieken en de rol van de maker. 2 De evolutie van een historisch ambacht naar een moderne variant analyseren. 3 Overeenkomsten en verschillen tussen historisch en modern vakmanschap benoemen. 4 Reflecteren op de blijvende waarde van vakmanschap in een technologische wereld.
Duur	1-2 lessen van 50 minuten (flexibel).
Vakken	Geschiedenis, techniek, CKV, kunst algemeen.
Benodigde Materialen	Internettoegang (Rijksmuseum Studio, online bronnen), afbeeldingen/ video's van historisch ambacht en moderne variant, (digitaal) werkblad of notitiepapier, presentatiemiddelen (optioneel).

Lesopbouw

Les 1 Het historische ambacht en zijn evolutie

1 Introductie (10 min): ambacht van toen

- > **Docent:** toon een afbeelding van een complex ambachtelijk object uit het Rijksmuseum (bijv. een zilveren nautilusbeker, een rijkversierd kabinet).
- > **Klassikaal:** “Wat zie je? Welke vaardigheden had de maker nodig? Welke gereedschappen zouden gebruikt zijn?”
- > **Doel:** nieuwsgierigheid wekken en voorkennis activeren over ambachtelijk vakmanschap.

2 Onderzoek (25 min): duik in een ambacht

- > **Leerlingen:** kiezen (of krijgen toegewezen) een historisch ambacht (bijv. zilversmid, meubelmaker, boekbinder, instrumentbouwer).
- > **Opdracht:** onderzoek via Rijksmuseum Studio en andere bronnen:
 - Wat hield dit ambacht in (materialen, technieken, gereedschappen)?
 - Hoe zag het leven/de werkplaats van zo’n ambachtsman/-vrouw eruit?
 - Zoek een voorbeeldobject in het Rijksmuseum dat dit ambacht illustreert.
- > **Doel:** inzicht krijgen in een specifiek historisch ambacht.

3 Verbinding (15 min): van toen naar nu

- > **Klassikaal/in groepen:** bespreek: “Hoe denk je dat dit ambacht veranderd is door de tijd heen? Welke invloed hadden nieuwe uitvindingen (bijv. stoommachine, elektriciteit, computers)?”
- > **Opdracht (vooruitblik les 2):** zoek alvast naar de moderne variant van het gekozen ambacht.
- > **Doel:** de brug slaan van historisch naar modern.

Les 2 (optioneel, of als huiswerk): de moderne tegenhanger en reflectie

1 Verdieping (20 min): het ambacht nu

- > **Leerlingen:** presenteren kort (of delen in groepen) de moderne variant van hun ambacht.
 - Welke nieuwe materialen, technieken en gereedschappen worden nu gebruikt (bijv. 3D-printers, lasersnijders, ontwerpsoftware)?
 - Wat zijn de overeenkomsten en verschillen in vaardigheden en eindproducten?
- > **Doel:** de transformatie van het ambacht concreet maken.

2 Creatieve verwerking/reflectie (20 min): tijdlijn of toekomstvisie

- > **Opdracht:** maak een (visuele) tijdlijn van het ambacht, óf ontwerp een ‘gereedschap van de toekomst’ voor dit ambacht, óf schrijf een korte reflectie op de veranderingen.
- > **Doel:** de opgedane kennis verwerken en reflecteren op de evolutie.

3 Afsluiting (10 min): de essentie van vakmanschap

- > **Klassikaal:** “Wat blijft er over van het ‘oude’ ambacht in de moderne versie? Is vakmanschap nog steeds belangrijk, ook met alle technologie?”
- > **Doel:** reflecteren op de blijvende waarde van vakmanschap.

De ambachtelijke tijdreis: van handwerk naar hightech

Differentiatie

VO onderbouw

- > Focus op 1-2 duidelijke verschillen/overeenkomsten tussen historisch en modern.
- > Gebruik een eenvoudig werkblad met gerichte vragen.
- > Creatieve verwerking: een tekening van het oude en nieuwe gereedschap.

VO bovenbouw

- > Diepgaandere analyse van technologische, economische en sociale impact.
- > Kritische reflectie op de voor- en nadelen van modernisering van het ambacht.
- > Creatieve verwerking: een beargumenteerde toekomstvisie of een vergelijkend essay.

Evaluatie-ideeën

Rubric-elementen (voor onderzoek/presentatie)

- > Volledigheid van informatie over historisch ambacht.
- > Duidelijkheid van de vergelijking met de moderne variant.
- > Inzicht in de impact van technologie.
- > Originaliteit/diepgang van de reflectie of creatieve verwerking.

Exit Ticket

- > "Noem één historisch ambacht en zijn moderne tegenhanger."
- > "Welke technologische ontwikkeling heeft volgens jou de grootste impact gehad op ambachten?"
- > "Wat verraste je het meest tijdens deze 'tijdreis'?"